

Křivá výpověď a nepravdivý znalecký posudek

Pachatelem přečinu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 2 trestního zákoníku spáchaného osobou v procesním postavení svědka může být pouze ten, kdo vlastními smysly vnímal skutečnosti týkající se činu spáchaného jinou osobou a o těchto skutečnostech vypovídal před orgány činnými v trestním řízení nepravdu, popř. zamlčel okolnost významnou pro jejich rozhodnutí. Jestliže jako svědek je však slyšena osoba, která spáchala trestný čin, ohledně něhož podává svědectví, pak se tato osoba nepravdivou svědeckou výpovědí učiněnou po řádném poučení, včetně poučení o právu odepřít vypovídat, nedopouští jednání naplňujícího skutkovou podstatu přečinu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 2 trestního zákoníku. Z hlediska objektivní stránky tohoto trestného činu totiž může uvést nepravdu o okolnosti významné pro rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení, popř. může zamlčet takovou okolnost, pouze osoba rozdílná od osoby pachatele trestného činu, nikoliv však samotný pachatel trestného činu.

(Usnesení Nejvyššího soudu České republiky sp.zn. 3 Tdo 1374/2015, ze dne 27.1.2016)

Nejvyšší soud České republiky rozhodl v neveřejném zasedání o dovolání, která podala obviněná H. S., roz. K., proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 6. 2015, sp. zn. 5 To 198/2015, jako soudu odvolacího v trestní věci vedené u Okresního soudu v Ostravě pod sp. zn. 15 T 211/2014, tak, že podle § 265k odst. 1 trestního řádu se usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 6. 2015, sp. zn. 5 To 198/2015, a rozsudek Okresního soudu v Ostravě ze dne 11. 3. 2015, sp. zn. 15 T 211/2014, zrušují. Podle § 265k odst. 2 věta druhá trestního řádu se zrušují i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu a podle § 265l odst. 1 trestního řádu se Okresnímu soudu v Ostravě přikazuje, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl.

Z odůvodnění:

Rozsudkem Okresního soudu v Ostravě ze dne 11. 3. 2015, sp. zn. 15 T 211/2014, byla obviněná H. S. uznána vinnou ze spáchání přečinu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku. Za to byla podle § 346 odst. 2 trestního zákoníku odsouzena k trestu odnětí svobody v trvání devíti měsíců, jehož výkon byl podle § 81 odst. 1 trestního zákoníku a § 82 odst. 1 trestního zákoníku podmíněně odložen na zkušební dobu v trvání čtrnácti měsíců. Podle § 229 odst. 1 trestního řádu byl poškozený D. J., se svým nárokem na náhradu škody odkázán na řízení ve věcech občanskoprávních.

O odvolání obviněné a státního zástupce proti předmětnému rozsudku rozhodl ve druhém stupni Krajský soud v Ostravě usnesením ze dne 3. 6. 2015, sp. zn. 5 To 198/2015, jímž je podle § 256 trestního řádu jako nedůvodná zamítl.

Shora citované rozhodnutí odvolacího soudu napadla obviněná dovoláním, v němž uplatnila dovolací důvod uvedený v § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu. Obviněná namítla, že byla v průběhu dopravní nehody součástí nehodového děje a jednání svého manžela, pro nějž byl uznán vinným ze spáchání ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 trestního zákoníku a pokusu trestného činu neposkytnutí pomoci podle § 8 odst. 1 k § 208 trestního zákoníku, se sama účastnila. Ve své výpovědi z 5. 9. 2012 uvedla, že ležící postavě poškozeného neposkytla pomoc, nastoupila do vozidla řízeného

jejím manželem a z místa nehody ihned odjela. Za této situace se proto nemohla dopustit trestného činu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 208 trestního zákoníku, neboť by šlo o rozpor se zásadou zákazu donucení k sebeobviňování. Dále namítla, že ve své druhé výpovědi neuvedla okolnosti, které by měly podstatný význam pro rozhodnutí. Obě výpovědi navíc nejsou vzájemně rozporné, ale doplňují se. Provedeným dokazováním nebylo bez pochyby vyloučeno, že by průběh nehody nemohla vnímat tak, jak jej v obou případech popsala.

Obviněná proto navrhla, aby Nejvyšší soud napadená rozhodnutí zrušil podle § 265k trestního řádu a aby podle § 265l odst. 1 trestního řádu přikázal soudu prvního stupně, aby věc znovu projednal a rozhodl.

Opis dovolání obviněné byl předsedkyní senátu soudu prvního stupně za podmínek § 265h odst. 2 trestního řádu zaslán k vyjádření nejvyššímu státnímu zástupci. Státní zástupkyně činná u Nejvyššího státního zastupitelství (dále jen „státní zástupkyně“) k dovolání uvedla, že část argumentace obviněné se týká způsobu, jakým soudy obou stupňů vyhodnotily výsledky provedení dokazování a směřuje tak proti skutkovým zjištěním. Navíc se jedná o opakování její obhajoby z předcházejících fází trestního řízení. Tyto námitky nejsou podle státní zástupkyně způsobitelným argumentačním podkladem ve smyslu § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu. Pokud jde o význam obviněnou ve svědecké výpovědi uváděných okolností, státní zástupkyně uvedla, že ačkoli její výpověď v konečném důsledku nevedla k vydání nesprávného rozhodnutí o manželově vině, musely ji vzít oba soudy do úvahy a v rámci hodnocení všech důkazů se s ní vypořádat. Nebýt dalších důkazů, byla by její výpověď způsobila znemožnit správné zjištění skutkového stavu věci a ovlivnit tak správnost rozhodnutí. Pokud dovolatelka spatřuje překážku svého odsouzení za tento trestný čin v nepřijatelném nucení k uvádění pravdivé výpovědi, pak podle státní zástupkyně přehlíží, že její postavení pachatelky trestného činu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 2 písm. a) trestního zákoníku vyplývá z její svědecké pozice v rámci stíhání jejího manžela poté, co se svého práva odeprít výpověď podle § 100 odst. 2 trestního řádu vzdala. Vzdání se jejího oprávnění odeprít výpověď se současně vztahovalo i na její postavení podezřelé ze spáchání posledně uvedeného trestného činu.

Státní zástupkyně proto navrhla, aby Nejvyšší soud dovolání jako zjevně neopodstatněné odmítl podle § 265i odst. 1 písm. e) trestního řádu.

Obviněná H. S. je podle § 265d odst. 1 písm. b) trestního řádu osobou oprávněnou k podání dovolání pro nesprávnost výroku rozhodnutí soudu, který se jí bezprostředně dotýká. Dovolání bylo podáno v zákonné dvouměsíční dovolací lhůtě (§ 265e odst. 1 trestního řádu), prostřednictvím obhájce (§ 265d odst. 2 věta první trestního řádu) a současně splňuje formální a obsahové náležitosti předpokládané v § 265f odst. 1 trestního řádu.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 265c trestního řádu) zkoumal, zda v předmětné věci jsou splněny podmínky přípustnosti dovolání podle § 265a trestního řádu. Shledal, že dovolání je přípustné podle § 265a odst. 1, 2 písm. h) trestního řádu, neboť napadá pravomocné rozhodnutí soudu druhého stupně, jímž byl zamítnut řádný opravný prostředek (odvolání) proti rozsudku uvedenému v § 265a odst. 2 písm. a) trestního řádu, kterým byla obviněná uznána vinnou, a byl jí uložen trest.

Poněvadž dovolání lze podat jen z důvodů uvedených v § 265b trestního řádu, bylo dále zapotřebí posoudit, zda konkrétní důvody, o které obviněná dovolání opírá, lze podřadit pod dovolací důvod podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu, na který je v dovolání odkazováno. Toto zjištění má zásadní význam z hlediska splnění podmínek pro provedení přezkumu napadeného rozhodnutí dovolacím soudem (srov. § 265i odst. 1, 3 trestního řádu).

Důvod dovolání podle § 265b odst. 1 písm. g) trestního řádu je dán v případech, kdy rozhodnutí spočívá na nesprávném právním posouzení skutku nebo jiném nesprávném hmotně právním posouzení. Uvedenou formulací zákon vyjadřuje, že dovolání je určeno k nápravě právních vad rozhodnutí ve věci samé, pokud tyto vady spočívají v právním posouzení skutku nebo jiných skutečností podle norem hmotného práva, nikoliv z hlediska procesních předpisů. To znamená, že s poukazem na uvedený dovolací důvod se není možné domáhat přezkoumání skutkových zjištění, na nichž je napadené rozhodnutí založeno. Soudy zjištěný skutkový stav věci, kterým je dovolací soud vázán, je při rozhodování o dovolání hodnocen pouze z toho hlediska, zda skutek nebo jiná okolnost skutkové povahy byly správně právně posouzeny, tj. zda jsou právně kvalifikovány v souladu s příslušnými ustanoveními hmotného práva.

Takto vymezenému dovolacímu důvodu neodpovídala ta část dovolací argumentace, založená v podstatě na zpochybňování zjištěného skutkového stavu věci v rozhodnutích soudů obou stupňů. Takové námitky nenapadaly právní posouzení skutku, nýbrž se jejich prostřednictvím snažila obviněná prosadit vlastní pohled na hodnocení důkazů, jehož výsledkem by byly odlišné skutkové závěry. Tyto dovolací námitky se proto míjely s naplněním deklarovaného dovolacího důvodu. Oproti tomu za relevantní bylo možné považovat poukaz na skutečnost, že obviněná byla v průběhu dopravní nehody součástí nehodového děje, a že se její nepravdivá výpověď u hlavního líčení dne 23. 1. 2013 vztahovala k okolnostem významným pro posouzení její vlastní trestné činnosti. Taková argumentace obviněné totiž směřovala k hmotněprávnímu posouzení předběžné otázky, zda její jednání, ke kterému měla jako svědkyně vypovídat, lze právně posoudit jako trestné, a dále zahrnovala problematiku tzv. speciálního subjektu u přečinu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 2 trestního zákoníku.

Jelikož Nejvyšší soud neshledal žádný z důvodů pro odmítnutí dovolání, přezkoumal podle § 265i odst. 3 trestního řádu zákonnost a odůvodněnost výroků rozhodnutí, proti němuž bylo dovolání podáno, a to v rozsahu a z důvodů, jež byly v dovolání uvedeny, jakož i řízení napadenému rozhodnutí předcházející. Přitom dospěl k závěru, že dovolání je důvodné.

Přečinu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 2 trestního zákoníku se dopustí pachatel, který jako svědek nebo znalec před soudem nebo před mezinárodním soudním orgánem, před notářem jako soudním komisařem, státním zástupcem nebo před policejním orgánem, který koná přípravné řízení podle trestního řádu, anebo před vyšetřovací komisí Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky uvede nepravdu o okolnosti, která má podstatný význam pro rozhodnutí nebo pro zjištění vyšetřovací komise Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky, nebo takovou okolnost zamlčí.

Nejvyšší soud již opakovaně judikoval, že osoba, která spáchala trestný čin, se nepravdivou svědeckou výpovědí ohledně tohoto svého trestného činu nedopouští přečinu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 2 trestního zákoníku, a to ani tehdy, byla-li řádně poučena o právu odepřít vypovídat podle § 100 odst. 2 trestního řádu. Trestní stíhání takové osoby, třeba nebyla ve věci obviněným, by bylo v rozporu s § 92 odst. 1 trestního řádu, podle něhož obviněný nesmí být k výpovědi nebo k doznání žádným způsobem donucován, protože sankce stanovená na trestný čin podle § 346 trestního zákoníku by představovala nepřipustné donucení k pravdivé výpovědi (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 25/1969 Sbírkou soudních rozhodnutí a stanovisek).

Skutečnost, že pachatel trestného činu vyslýchaný jako svědek v trestní věci obviněného a vypovídající nepravdu o svém trestném činu byl řádně poučen o právu odepřít výpověď, má jen procesní význam v tom směru, že takovou výpověď nutno považovat za důkaz výpovědi svědka podle § 89 odst. 2 a § 97 a násl. trestního řádu. Nemá však hmotněprávní význam v tom směru, že se

takovýto pachatel dopouští přečinu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 2 trestního zákoníku (srov. rozhodnutí Nejvyššího soudu uveřejněné pod č. 39/1970 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek).

Z uvedených důvodů je soud v případě přečinu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 2 trestního zákoníku povinen posoudit jako předběžnou otázku podle § 9 odst. 1 trestního řádu to, zda se pachatel dopustil též jiné trestné činnosti. V této souvislosti je pak třeba zabývat se tím, zda uvedl nepravdu o okolnosti mající podstatný význam pro rozhodnutí proto, aby v případě pravdivé výpovědi nebyl usvědčen z takové jiné trestné činnosti (viz rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 14. 12. 2011, sp. zn. 6 Tz 47/2011).

Pachatelem přečinu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 2 trestního zákoníku spáchaného osobou v procesním postavení svědka může být pouze ten, kdo vlastními smysly vnímal skutečnosti týkající se činu spáchaného jinou osobou a o těchto skutečnostech vypovídal před orgány činnými v trestním řízení nepravdu, popř. zamlčel okolnost významnou pro jejich rozhodnutí. Jestliže jako svědek je však slyšena osoba, která spáchala trestný čin, ohledně něhož podává svědectví, pak se tato osoba nepravdivou svědeckou výpovědí učiněnou po řádném poučení, včetně poučení o právu odepřít vypovídat, nedopouští jednání naplňujícího skutkovou podstatu přečinu křivé výpovědi a nepravdivého znaleckého posudku podle § 346 odst. 2 trestního zákoníku. Z hlediska objektivní stránky tohoto trestného činu totiž může uvést nepravdu o okolnosti významné pro rozhodnutí orgánu činného v trestním řízení, popř. může zamlčet takovou okolnost, pouze osoba rozdílná od osoby pachatele trestného činu, nikoliv však samotný pachatel trestného činu (blíže viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 7. 2004, sp. zn. 11 Tcu 130/2004).

V nyní projednávané věci se dovolatelka měla dopustit křivé výpovědi v pozici svědkyně vypovídající v trestní věci vedené Okresním soudem v Ostravě pod sp. zn. 2 T 179/2012, týkající se jejího manžela obviněného P. Š., stíhaného pro trestný čin ublížení na zdraví podle § 224 odst. 1, 2 trestního zákona a pokus trestného činu neposkytnutí pomoci podle § 8 odst. 1 trestního zákona k § 208 trestního zákona. Skutek, pro nějž byl v předmětném řízení obviněný P. Š. pravomocně odsouzen (ve spojení s rozsudkem Krajského soudu v Ostravě ze dne 26. 9. 2013, sp. zn. 6 To 221/2013), spočíval v tom, že „[ad 1)] dne 12. 12. 2008 kolem 17.45 hodin v O. – S. jako řidič osobního automobilu zn. Škoda Forman, při jízdě po P. ulici ve směru od O. – P. se nevěnoval plně řízení vozidla a nesledoval provoz na pozemní komunikaci [a tím porušil ust. § 4 písm. a), § 5 odst. 1 písm. b) zákona o silničním provozu], a proto zcela přehlédl chodce V. H., který pomocí francouzské hole přecházel vozovku z levé na pravou stranu ve směru jízdy vozidla v prostoru v blízkosti vyznačeného přechodu pro chodce, do tohoto přímo narazil a odhodil jej do protisměrné části vozovky, tímto mu způsobil smrtelná zranění, zejména roztržení mozkového kmene při rozvolnění spojení mezi lební spodinou a prvním krčním obratlem, kterým na místě podlehl, načež byl přejet dalším osobním automobilem zn. Fiat Brava, řízeným K. G., [ad 2)] dne 12. 12. 2008 kolem 17.45 hodin v O. – S. jako řidič osobního automobilu zn. Škoda Forman, po dopravní nehodě s chodcem V. H., který utrpěl smrtelná zranění, jimž na místě podlehl, s vozidlem zastavil, vystoupil z něj, avšak poté, co byl ležící chodec přejet dalším osobním automobilem zn. Fiat Brava, řízeným K. G., aniž by se jakkoliv přesvědčil o zdravotním stavu poškozeného, v úmyslu mu neposkytnout jakoukoliv pomoc, do svého vozidla opět nastoupil a z místa odejel do garáže v O. – T.“ V uvedené trestní věci přitom byla dovolatelka jako svědkyně vyslechnuta již v přípravném řízení. Přitom její výpověď učiněná před policejním orgánem dne 5. 9. 2012, ve které podrobně popsala celý nehodový a ponehodový děj, tvořila základ podezření, že se rovněž ona sama dopustila pokusu trestného činu neposkytnutí pomoci podle § 8 odst. 1 trestního zákona k § 208 trestního zákona. Proto dne 25. 9. 2012 zahájil policejní orgán úkony trestního řízení, v němž dovolatelka vystupovala jako „podezřelá“. Tato trestní věc byla posléze policejním orgánem podle § 159a odst. 2 trestního řádu ve spojení s § 11 odst. 1 písm. b) trestního řádu odložena, neboť trestnost činu zanikla uplynutím promlčecí doby.

Je tak nepochybné, že dovolatelka jako svědkyně v přípravném řízení před policejním orgánem i u hlavního líčení konaném Okresním soudem v Ostravě pod sp. zn. 2 T 179/2012 podávala výpověď k okolnostem, které mají bezprostřední význam pro posouzení otázky, zda se ona sama dopustila trestné činnosti. Této skutečnosti si byly vědomy i orgány činné v daném trestním řízení, o čemž svědčí nejen následný postup policejního orgánu, který zahájil „proti“ dovolatelce úkony trestního řízení, ale i dotazy samosoudkyně v průběhu hlavního líčení (zejm. na str. 5 protokolu o hlavním líčení shora). Na obě svědecké výpovědi dovolatelky proto mělo být nahlíženo z hlediska výše uvedeného. Ba co více, protože od počátku bylo zřejmé, že ona je sama podezřelá ze spáchání trestného činu, o čemž svědčí i formulace protokolárních otázek primárního výslechu, vůbec se neměla ocitnout v procesním postavení svědkyně.

Na tom nemůže nic změnit ani skutečnost, že trestní věc dovolatelky, v níž vystupovala jako „podezřelá“ ze spáchání pokusu trestného činu neposkytnutí pomoci podle § 8 odst. 1 trestního zákona k § 208 trestního zákona, byla policejním orgánem odložena. Usnesení policejního orgánu o odložení věci podle § 159a odst. 2 trestního řádu netvoří překážku věci pravomocně rozhodnuté (rei iudicatae). Nadto zákaz donucování k sebeobvinění plynoucí z § 92 odst. 1 trestního řádu a § 100 odst. 2 trestního řádu, pramenící z čl. 37 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, není překonán ani v případě existence rozhodnutí tvořícího překážku věci již pravomocně rozhodnuté (srov. III. ÚS 26/03). Vedle přítomnosti okolností zmíněných v posledně označeném rozhodnutí Ústavního soudu lze si představit situaci, kdy by po „vynucené“ svědecké výpovědi vyšly najevo skutečnosti mající např. vliv na běh promlčení doby trestní odpovědnosti, v důsledku čehož by trestní stíhání dovolatelky bylo zahájeno.

Nejvyšší soud proto uzavírá, že soudy rozhodující v předchozím řízení se žádným způsobem nevypořádaly s právními otázkami řešenými ve všech výše citovaných rozhodnutích, a proto jejich právní závěry nemohly obstát.

Protože Nejvyšší soud shledal dovolání obviněné částečně důvodným, zrušil podle § 265k odst. 1, 2 trestního řádu usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 3. 6. 2015, sp. zn. 5 To 198/2015, a rozsudek Okresního soudu v Ostravě ze dne 11. 3. 2015, sp. zn. 15 T 211/2014, jakož i všechna další rozhodnutí na zrušená rozhodnutí obsahově navazující, pokud vzhledem ke změně, k níž došlo zrušením, pozbyla podkladu. Podle § 265l odst. 1 trestního řádu pak Okresnímu soudu v Ostravě přikázal, aby věc v potřebném rozsahu znovu projednal a rozhodl. Toto své rozhodnutí učinil podle § 265r odst. 1 písm. b) trestního řádu v neveřejném zasedání, neboť zjištěné vady zároveň nebylo možno odstranit ve veřejném zasedání.

zdroj: www.nsoud.cz

Právní věta - redakce.

Další články:

- [Oběť trestného činu](#)
- [Dohoda o vině a trestu](#)
- [Zajištění nároku poškozeného](#)
- [Práva obviněného \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)
- [Vydání příkazu k dodání do výkonu trestu](#)
- [Neoprávněná činnost pro cizí moc](#)
- [Kvalifikace skutku](#)
- [Odnětí věci rozhodujícímu soudci \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)

- [Náhradní trest](#)
- [Výkon trestu](#)
- [Účinné vyšetřování \(exkluzivně pro předplatitele\)](#)